

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบาย
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
NEEDS FOR DEVELOPING INNOVATIVE POLICYMAKING COMPETENCIES
OF PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS

¹ณัฐิกา นิตยาพร Nattika Nitayaphorn ²นันทรัตน์ เจริญกุล Nantararat Charoenkul

³พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ Pruet Siribanpitak

^{1, 2, 3}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: nattika.nitayaphorn@gmail.com

Article Received: May 19, 2025. Revised: August 23, 2025. Accepted: August 25, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 57 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 347 คน และผู้บริหารการศึกษาจำนวน 57 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 404 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.976 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

สรุปผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายรายองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสามลำดับแรก ได้แก่ การคิดเชิงนวัตกรรมในการกำหนดนโยบาย (PNI Modified = 0.158) การทำงานกับหลักฐานอ้างอิงเพื่อกำหนดนโยบาย ที่สามารถแก้ปัญหาและหรือการคาดการณ์อนาคตที่พึงประสงค์ (PN IModified = 0.155) และการประสานและร่วมมือในการดำเนินการกำหนดนโยบาย (PNI Modified = 0.131) และความต้องการจำเป็นสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบาย องค์ประกอบย่อยที่มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสามลำดับแรก คือ ด้านการคิดเชิงออกแบบนโยบาย ด้านการคิดเชิงออกแบบนโยบาย (PNI Modified = 0.171) รองลงมา การทำงานกับข้อมูล เพื่อกำหนดนโยบาย (PNI Modified = 0.157) การใช้หลักฐานอ้างอิงสนับสนุน เพื่อกำหนดนโยบาย (PNI Modified = 0.152)

คำสำคัญ: การกำหนดนโยบาย, การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน, สมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบาย, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The objective of this research article was to study the priority needs for developing the policy innovation competency of primary school administrators. A quantitative research methodology was employed, with data collected from a sample population comprising 395 primary schools under supervision of the Office of Primary Education Service Areas, and 57 Directors of the Office of Primary Education Service Areas in which those schools are located. The respondents included 347 school principals and 57 educational administrators totally 404 participants. The research instrument used a questionnaire assessing both the current and desired states of policy innovation competency development among primary school administrators, with a reliability coefficient of 0.976. Data were analyzed by frequency, percentage, standard deviation, and priority needs analysis.

The research findings indicated that, in terms of prioritized needs for policy innovation competency by component, the top three areas were: Innovative thinking for policy formulation (PNI Modified = 0.158), Working with evidence, which included solving problems and/or envisioning desired future outcomes (PNI Modified = 0.155), and Collaboration (PNI Modified = 0.131). For the subcomponents with the highest development needs, the top three areas were: Innovative policy makers (PNI Modified = 0.171), Working with data for policymaking (PNI Modified = 0.157), and utilizing supporting evidence for policymaking (PNI Modified = 0.152)

Keywords: Policymaking, School Administrator Development, Policymaking Innovation Competency, Primary Schools

บทนำ

การบริหารประเทศ รัฐมีหน้าที่หลักในการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมิติต่างๆ และจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน อาทิเช่น การศึกษา การสาธารณสุข การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และจารีตประเพณีของท้องถิ่นและของชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความคุ้มค่าไปพร้อมกัน ซึ่งการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องวางเป้าหมายในอนาคตที่พึงประสงค์เพื่อประโยชน์ในการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนไปพร้อมกัน การที่จะบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศและการจัดทำบริการสาธารณะดังกล่าว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี “นโยบาย” เป็นแผนหรือแนวทางการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล เพื่อไปสู่สภาพที่พึงประสงค์และความกินดีอยู่ดีของประชาชน (นันทรัตน์ เจริญกุล, 2564) จากความสลับซับซ้อนของบริบททั้งภายในและภายนอกประเทศเรื่อยมา อาทิเช่น ทั่วโลกเกิดปัญหาที่ต้องเผชิญร่วมกัน จากวิกฤตของสิ่งแวดล้อมนำไปสู่ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่ โดยอาศัยกรอบแนวคิดที่มองการพัฒนาที่มีมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) การพัฒนาเทคโนโลยีทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลง

อย่างพลิกผัน (technology disruption) มีความไม่แน่นอน (Uncertainty) ทำให้การวางแผนหรือการคาดการณ์ในอนาคตได้ยาก ภายใต้อิทธิพลของความชัดเจนของข้อมูล มีความซับซ้อน (Complexity) ในเชิงระบบ และมีความคลุมเครือ (Ambiguity) ที่เรียกว่า VUCA world อีกทั้งวิกฤตการณ์จากการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid -19) จึงเป็นความท้าทายของผู้กำหนดนโยบายในทุกระดับ โดยเฉพาะการกำหนดทิศทางของนโยบายในการพัฒนาประเทศและการจัดทำบริการสาธารณะต้องเผชิญกับการระบุดีปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนของสังคม ระบบและเครื่องมือในการบริหารของภาครัฐที่มีแนวโน้มจะใช้เทคโนโลยี การเปิดกว้าง และเครือข่ายก็สูงขึ้นเช่นกัน โจทย์ใหม่เหล่านี้จึงเป็นความท้าทายที่มีลักษณะที่ต้องใช้วัฒนธรรมใหม่ของการคิดเชิงอนาคต (Havas al.,2010) ผู้กำหนดนโยบายจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะนวัตกรรมกำหนดนโยบาย เพื่อกำหนดทิศทางในอนาคตเท่าทันหรือก้าวล้ำต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (European commission, 2022)

การจัดแนวนโยบายแห่งของรัฐ ทั้งการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดหลักการไว้ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งในหมวดดังกล่าว ได้กำหนดว่า ให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน ให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 วันที่ 3 ธันวาคม 2562 และวันที่ 15 ธันวาคม 2563 เห็นชอบการจำแนกแผนออกเป็น 3 ระดับ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ซึ่งหน่วยงานราชการมีหน้าที่ในการจัดแผนระดับ 3 แผนปฏิบัติการด้าน แผนปฏิบัติราชการราย 5 ปี และรายปี ให้มีความสอดคล้องกับแผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2 ซึ่งเป็นเป้าหมายระดับประเทศดังกล่าว เช่นเดียวกันในด้านการศึกษา สถานศึกษา ที่เป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการจะต้องนำแผนทั้งสามระดับเป็นการกรอบ เพื่อจัดทำนโยบายของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศและมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและบริหารจัดการศึกษาตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542) เรียกว่า “แผนเพื่อพัฒนาการศึกษา”

“แผนเพื่อพัฒนาการศึกษา” เป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางที่กำหนดทิศทางและเป้าหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ภายใต้อิทธิพลของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำทางด้านวิชาและผู้บริหารสูงสุดของสถานศึกษา จะการดำเนินการร่วมกับสมาชิกในสถานศึกษา ตั้งแต่การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การขับเคลื่อนแผนลงสู่การปฏิบัติผ่านแผนปฏิบัติการรายปี การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) เพื่อประกันและสร้างความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาอันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน ครู รวมทั้งเชื่อมโยงต่อการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นในอนาคต

ที่ผ่านมา นโยบายของสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านคุณภาพการศึกษามีประเด็นปัญหา อาทิเช่น ผู้บริหารและครูในสถานศึกษายังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ระบบการประกันคุณภาพค่อนข้างน้อยส่งผลให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประกันคุณภาพและยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่ชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนไม่เป็นแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ ไม่ปรับแผนพัฒนา

การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ ใช้แต่กิจกรรม/โครงการเดิมเสียส่วนมาก กิจกรรม/โครงการในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ไม่สอดคล้องกับงบประมาณที่เขียนไว้ ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินงานในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน (มยุรี วรณ, 2563) นอกจากนี้ด้านนโยบาย: การบริหารจัดการนโยบายแบบมีส่วนร่วมยังไม่เป็นรูปธรรม ด้านบุคลากร: ครูขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก และด้านการขับเคลื่อนและการดำเนินงาน: การจัดทำมาตรฐานการศึกษาไม่สะท้อนบริบทของสถานศึกษา ขาดเครื่องมือและวิธีการประเมินที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ขาดความพร้อมทางเทคโนโลยีเพื่อการสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566) รวมทั้งรณรงค์รณรงค์ (2558) และคณิต ัญญะภูมิ (2560) ได้ศึกษาปฏิบัติแต่ขาดกระบวนการที่เป็นแนวทาง ที่ชัดเจนไม่เป็นไปตามที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นระดับที่สร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) มีปัญหาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนสรุปผลการประเมินระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิตและผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนของ การประเมินคุณภาพภายนอก ทั้ง 3 มาตรฐาน ซึ่งรวมถึงกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาของแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมือง และโรงเรียนขนาดเล็ก ต่างมีผลการประเมินระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมากที่สุด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566) ซึ่งมีความสวนทางทางทิศทางการพัฒนาที่ต้องการให้สถานศึกษาใช้นวัตกรรมทางการศึกษายกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นจึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้มีสมรรถนะนวัตกรรมกำหนดนโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้มีความสอดคล้องทิศทางการพัฒนาของสากล ประเทศ และความต้องการจำเป็นของบริบทสถานศึกษา และชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการศึกษารอบแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนระดับประถมศึกษาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 26,454 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Confidence Interval) โดยผู้วิจัยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนที่ $(e) \pm$

5% และทำการสุ่มโรงเรียน ด้วยการดำเนินการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Muti-Stage Random Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เลือกกลุ่มจังหวัดทั้งหมด 18 กลุ่มจังหวัด และกรุงเทพมหานคร 1 กลุ่มจังหวัด รวมเป็น 19 จังหวัด เพื่อให้การกระจายของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในทุกพื้นที่ของประเทศ จากนั้นการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการจับฉลาก 1 จังหวัดในแต่ละกลุ่มจังหวัด และกรุงเทพมหานคร กำหนดจำนวนโรงเรียนตามจำนวนสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างครบทั้ง 18 กลุ่มจังหวัด และกรุงเทพมหานครทั้งสิ้น 395 แห่ง และเลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยการใช้จังหวัดที่โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นตั้งอยู่ จำนวน 57 เขต จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 185 เขต ผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียน

3. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดประเด็นหลักในการสร้างแบบสอบถาม สร้างแบบสอบถาม จากกรอบแนวคิดวิจัย และนิยามตัวแปร จากนั้นจัดทำร่างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นแบบตอบสองคู่ (Duel-response format) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย โดยนำแบบสอบถามเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านด้านนโยบายการศึกษาจำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านด้านกลยุทธ์สถานศึกษา จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านด้านการสร้างเครื่องมือวิจัย จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบค่าความตรง ของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC: Index of item Objective Congruence) จากผลการตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามพบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกที่เหมาะสม และมีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ได้ ก่อนนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) เก็บข้อมูล จากโรงเรียนประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการ วิจัย จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาหาค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้วิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยงของ แบบสอบถามทั้งฉบับ ผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ เท่ากับ 0.960 จึงนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือจากฝ่ายวิชาการงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อประสานขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง ข้างต้น จากนั้น จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และติดตามและทำการตรวจสอบแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม โดยค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยนำค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึง

ประสงค์ มาวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น Modified Priority Need Index (PNI modified) เพื่อระบุความต้องการจำเป็นจากสูตร PNI modified

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

สมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปรผล	\bar{X}	S.D.	แปรผล		
1. การคิดเชิงนวัตกรรมในการกำหนดนโยบาย (innovative thinking for policy formulation)	3.704	0.76	มากที่สุด	4.291	0.73	มากที่สุด	0.158	1
1.1 การคิดเชิงออกแบบนโยบาย	3.639	0.761	มากที่สุด	4.260	0.735	มากที่สุด	0.171	1
1.2 การต่อยอดทางความคิดในการกำหนดนโยบาย	3.770	0.755	มากที่สุด	4.322	0.726	มากที่สุด	0.146	5
2. การทำงานกับหลักฐานอ้างอิงเพื่อการกำหนดนโยบาย (work with evidence) ที่สามารถแก้ปัญหาและหรือการคาดการณ์อนาคตที่พึงประสงค์ (Be Futures Literate)	3.754	0.738	มากที่สุด	4.335	0.716	มากที่สุด	0.155	2
2.1 การทำงานกับข้อมูลเพื่อการกำหนดนโยบาย	3.740	0.728	มากที่สุด	4.329	0.724	มากที่สุด	0.157	2
2.2 การใช้หลักฐานอ้างอิงสนับสนุนเพื่อการกำหนดนโยบาย	3.767	0.749	มากที่สุด	4.342	0.709	มากที่สุด	0.152	3
3. การมีส่วนร่วมกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย (Engage with citizens and stakeholders)	3.908	0.801	มาก	4.397	0.709	มากที่สุด	0.125	5
3.1 ครอบคลุมความคิดอย่างมีส่วนร่วม	3.948	0.821	มากที่สุด	4.406	0.717	มากที่สุด	0.116	9
3.2 การดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย	3.869	0.778	มากที่สุด	4.389	0.701	มากที่สุด	0.134	7
4. การประสานและร่วมมือในการดำเนินการกำหนดนโยบาย (Collaboration)	3.922	0.771	มากที่สุด	4.436	0.690	มากที่สุด	0.131	3
4.1 ความคิดเชิงความร่วมมือกับผู้ปฏิบัติงาน	3.948	0.755	มากที่สุด	4.441	0.689	มากที่สุด	0.125	8

สมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI ^m _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปรผล	\bar{X}	S.D.	แปรผล		
4.2 การทำงานร่วมกันผู้ปฏิบัติงานในการกำหนดนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย	3.896	0.787	มากที่สุด	4.431	0.692	มากที่สุด	0.137	6
5. การสื่อสารในการกำหนดนโยบาย (Communication)	3.922	0.773	มากที่สุด	4.420	0.698	มากที่สุด	0.127	4
5.1 กรอบคิดเชิงบวกในการสื่อสาร	4.019	0.755	มากที่สุด	4.458	0.687	มากที่สุด	0.109	10
5.2 การสื่อสารที่ทรงพลัง	3.832	0.773	มากที่สุด	4.396	0.699	มากที่สุด	0.147	4
5.3 การจัดการกับการสื่อสารที่บิดเบือน	3.916	0.780	มากที่สุด	4.406	0.707	มากที่สุด	0.125	8

จากตารางที่ 1 พบว่า การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยองค์ประกอบโดยรวมด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับแรก ได้แก่ การคิดเชิงนวัตกรรมในการกำหนดนโยบาย (innovative thinking for policy formulation) (PNI Modified = 0.158) รองลงมา ได้แก่ การทำงานกับหลักฐานอ้างอิงเพื่อการกำหนดนโยบาย (work with evidence) ที่สามารถแก้ปัญหาและหรือการคาดการณ์อนาคตที่พึงประสงค์ (Be Futures Literate) (PNI Modified = 0.155) การประสานและร่วมมือในการดำเนินการกำหนดนโยบาย (Collaboration) (PNI Modified = 0.131) การสื่อสารในการกำหนดนโยบาย (Communication) (PNI Modified = 0.127) ส่วนด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย (Engage with citizens and stakeholders) (PNI Modified = 0.125) และ ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา รายองค์ประกอบย่อย พบว่า ความต้องการจำเป็นสามลำดับแรก ได้แก่ ด้านการคิดเชิงออกแบบนโยบาย (PNI Modified = 0.171) รองลงมา การทำงานกับข้อมูล เพื่อการกำหนดนโยบาย (PNI Modified = 0.157) การใช้หลักฐานอ้างอิงสนับสนุน เพื่อการกำหนดนโยบาย (PNI Modified = 0.152) ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ กรอบคิดเชิงบวกในการสื่อสาร (PNI Modified = 0.109)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสูงที่สุด ได้แก่ การคิดเชิงนวัตกรรมในการกำหนดนโยบาย (innovative thinking for policy formulation) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ European Commission (2022) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีสมรรถนะด้านนวัตกรรมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุค VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต ผู้บริหารที่มีความสามารถ

ในการคิดเชิงออกแบบและนำนวัตกรรมมาใช้ในการกำหนดนโยบาย จึงสามารถวางแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกยุคใหม่

ลำดับต่อมา คือ การทำงานกับข้อมูลและหลักฐานอ้างอิง (Work with Evidence) และการมีความรู้เท่าทันอนาคต (Futures Literacy) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Havas et al. (2010) ที่เสนอให้ผู้บริหารมีวัฒนธรรมใหม่ในการคิดเชิงอนาคต เพื่อการกำหนดนโยบายที่มีฐานมาจากหลักฐานและข้อมูลจริง ไม่ใช่เพียงประสบการณ์หรือสัญชาตญาณเท่านั้น การมีทักษะด้านนี้ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือในการบริหารจัดการ และสามารถตอบสนองต่อความซับซ้อนของบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสม

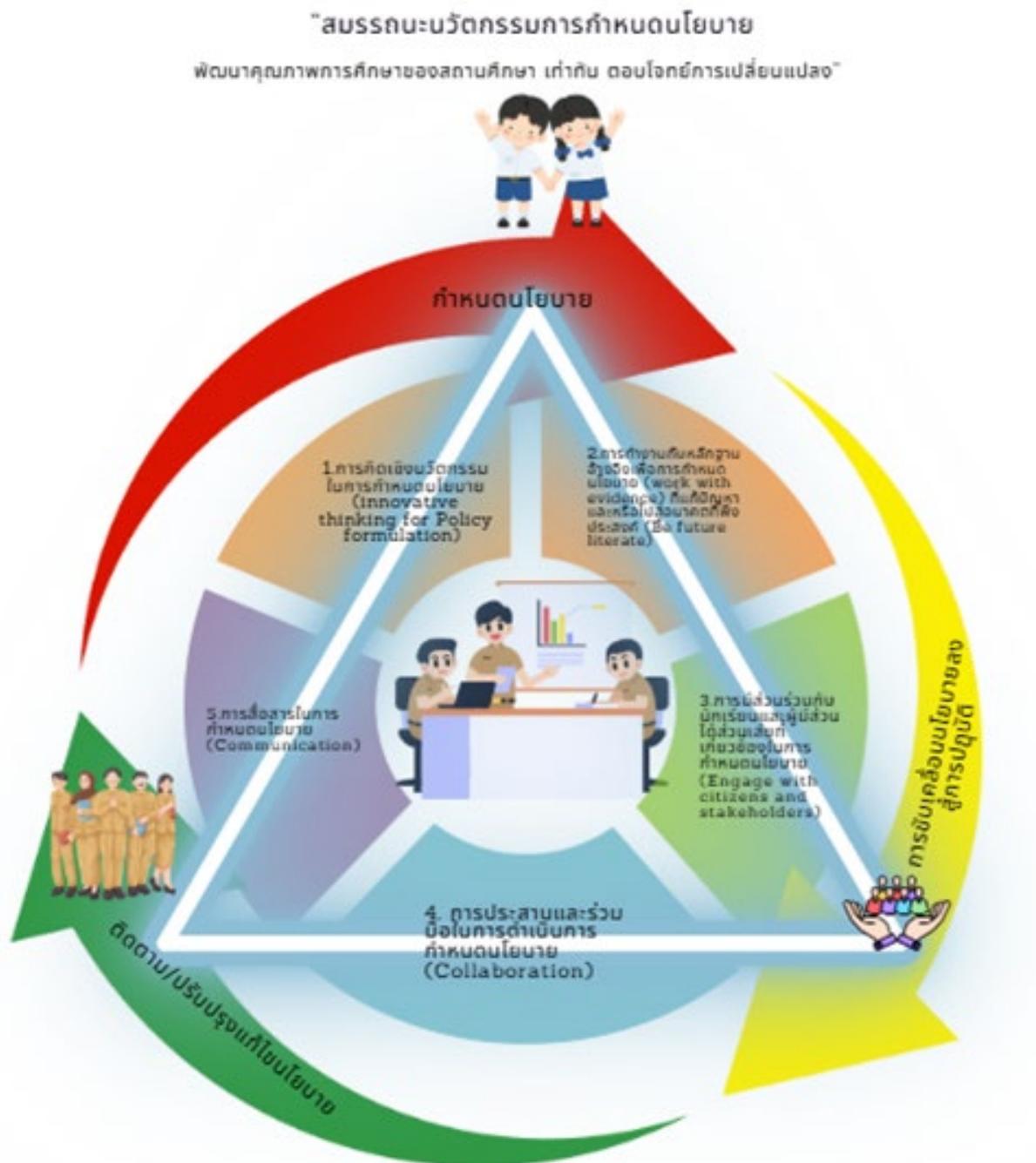
ด้านการประสานและร่วมมือ (Collaboration) และการสื่อสารเชิงนโยบาย (Communication) ก็มีความจำเป็นเช่นกัน โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาที่การบริหารเชิงมีส่วนร่วมและการสื่อสารระหว่างภาคีเครือข่าย เช่น ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน มีผลต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษา

ขณะเดียวกัน สมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แม้ว่าจะมีระดับความจำเป็นที่น้อยกว่าด้านอื่นๆ แต่ก็ยังอยู่ในระดับ “มากที่สุด” แสดงให้เห็นว่า ทุกองค์ประกอบต่างมีความสำคัญและควรพัฒนาให้สมดุลเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะเชิงนวัตกรรมที่ครบถ้วน ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ รายละเอียดเชิงลึกขององค์ประกอบยังแสดงให้เห็นว่า “การคิดเชิงออกแบบนโยบาย” มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดในระดับองค์ประกอบย่อย สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารต้องการเสริมสร้างทักษะในการวางโครงสร้างและภาพรวมของนโยบายอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิผล ส่วนที่มีความต้องการต่ำสุดคือ “กรอบคิดเชิงบวกในการสื่อสาร” ซึ่งแม้จะต่ำแต่ก็อยู่ในระดับที่ควรพัฒนาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีความสามารถในการโน้มน้าวและนำทีมได้อย่างสร้างสรรค์

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือ ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้เชิงวิชาการที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบาย 2) การคิดเชิงออกแบบนโยบาย 3) การใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบาย 4) การประสานความร่วมมือและการสื่อสารเชิงนโยบาย 5) การมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 6) ทิศทางการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอนาคต สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการศึกษามีอธิบายดังนี้

1. สมรรถนะนวัตกรรมการกำหนดนโยบายเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในบริบทของโลกยุคใหม่ที่มีความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ (VUCA world) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีความรวดเร็วและพลิกผัน รวมถึงสามารถเชื่อมโยงนโยบายระดับชาติสู่บริบทของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ เพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทำให้ได้

เรียนตามความต้องการและความถนัด มีพื้นฐานในการประยุกต์ และต่อยอดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต

2. การคิดเชิงออกแบบนโยบาย (Policy Design Thinking) เป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็นสูงสุดในการพัฒนา สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะในการออกแบบนโยบายอย่างมีระบบ มีความคิดริเริ่ม และสามารถวางแผนทางการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับปัญหาและบริบทเฉพาะของโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

3. การใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบาย (Evidence-Based Policy) เป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็นลำดับรองลงมา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการบริหารสถานศึกษาแบบมีและใช้เหตุผลทางวิชาการ (Rational Policymaking) โดยมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทาง และตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การประสานความร่วมมือและการสื่อสารเชิงนโยบายเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยเฉพาะในระดับปฏิบัติการของสถานศึกษา ความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนการสื่อสารให้เข้าใจง่ายและมีพลัง มีส่วนช่วยอย่างมากในการลดความขัดแย้ง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

5. การมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีค่าความต้อ้งการจำเป็นต่ำที่สุด แต่ยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าด้านนี้ยังเป็นจุดที่ควรได้รับการส่งเสริมต่อไปในเชิงลึก เพื่อผลักดันแนวคิดนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory Policy) ซึ่งเป็นแนวโน้มสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาในอนาคต

6. ทิศทางการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอนาคต ควรเน้นไปที่การเสริมสร้างสมรรถนะเชิงนวัตกรรมในทุกมิติอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการฝึกอบรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง การใช้กรณีศึกษา และการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ และทัศนคติในเชิงนวัตกรรมเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ควรทำความเข้าใจสภาพปัญหาของโรงเรียน บริบททางการศึกษา การใช้ประโยชน์จากพหุฐานอ้างอิงที่มีความเป็นปัจจุบันร่วมกับผู้มีส่วนเสีย ได้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ชุมชน และเพิ่มเครือข่ายผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในพื้นที่ประยุกต์ใช้นวัตกรรม เช่น การใช้เครื่องมือในการดำเนินการ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ในแต่ละกระบวนการของนโยบายอย่างมีระบบ ให้เป็นนโยบายที่มีความยืดหยุ่นและปรับตัวในกลยุทธ์ต่างๆ ให้เท่าทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีคณะครูผู้ร่วมก่อการในการดำเนิน ประสาน สื่อสาร เพื่อดำเนินการจัดทำ ขับเคลื่อน และน่านโยบายลงสู่การปฏิบัติ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้พัฒนาการดำเนินการด้านนโยบายกลายเป็นวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่สามารถปรับตัวและทำทนายต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถนะการกำหนดนโยบายของให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้มีสมรรถนะการกำหนดนโยบาย ซึ่งเปรียบเสมือนประตูบานแรกในการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท ความต้องการเชิงพื้นที่ และสภาพการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผลต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนโดยรวม

2.2 ควรมีการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบาย (Evidence-Based Policy) ให้กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาเชิงอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (2561). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนที่ 11 หน้า 3. (23 กุมภาพันธ์ 2561).

กนกพิชญ์ อุ่นคง. (2566). โรงเรียนเล็ก โรงเรียนใหญ่ แก้ปัญหาแบบไหนที่ตรงจุด?: มองหาทางออกใหม่ ให้การศึกษาไทยได้ไปต่อ. แหล่งที่มา <https://thepotential.org/social-issues/small-school/> สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2566.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2560 – 2564). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กิตติทัช เขียวฉะ อ่อน. (2566). การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา. แหล่งที่มา http://pws.npru.ac.th/kittitach/system/20220206150847_117297ea68f50b69a3fae7308bc4e8a3.pdf สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2566.

เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2565). การนำนโยบายไปปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา: สมรรถนะและแนวทางการพัฒนา. ครุศาสตร์สาร, 16(1), 77-92.

คณิต ธัญญะภูมิ. (2560) รูปแบบการนำนโยบายการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11(3), 36-47.

จรัส อติวิทยากรณ์. (2554). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

จันทร์ทา มั่งคามี. (2562). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายใต้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. แหล่งที่มา http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2562_1597915712_6114832012.pdf สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565.

นัจฉิ์ค บุษภาพิมพ์ และจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2561). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

นันทรัตน์ เจริญกุล. (2564). การบริหารนโยบายและกลยุทธ์การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นิลรัตน์ นวกิจไพฑูริย์ (2555). ประเภทของสมรรถนะ. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/501771>. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2566.
- นิลรัตน์ นวกิจไพฑูริย์. (2561). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยสำหรับนักศึกษา สาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารบัณฑิตศึกษา, 15(70), 65.
- แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. (2565). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 139 ตอนพิเศษ 258 ง หน้า 1. (1 พฤศจิกายน 2565).
- พงกะพรรณ ตะกลมทอง. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารระดับกลางสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คุชฌ์นิพนธ์ปรัชญาคุชฌ์บัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรธานี.
- พิสมัย ราชชมภู, ไชยา ภาวะบุตร และสุรัตน์ ดวงชาทม. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มณี โพนแพงพา (2562). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ในการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ. 2562 “สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทายของ อุดมศึกษา.
- มยุรี วรวรรณ. (2563). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัด หนองแขม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มยุรี อนุมานราชธน. (2556). นโยบายสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580). (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 หน้า 1. (13 ตุลาคม 2561).
- รัตนา แซ่หล้า และคณะ. (2561). จากความท้าทาย สู่คุณภาพการศึกษาของประเทศไทย: กฏระเบียบ การ บริหารทรัพยากรและความเป็นผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเอเชีย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2564). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รุ่งทิพย์ แผลงฤทธิ์ (2557). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนกลยุทธ์ของนักวิเคราะห์นโยบายและ แผน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(2), 92-103.
- วรรณิ์ แกมเกต. (2555). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์. (2561). การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ แนวความคิด กระบวนการในองค์การทาง การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วิสต้า อินเทอร์เน็ต.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือการฝึกอบรมสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา เล่มที่ 7 ชุดการฝึกอบรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). การจัดแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เอ็นเอ็ดนะเทรตติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. แหล่งที่มา https://otepc.go.th/th/content_page/item/3267-3-2564.html สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก. กรุงเทพมหานคร: ประชุมช่าง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน และเข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา. แหล่งที่มา <http://www.onec.go.th/th.php2/book/BookView/1896>. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2566.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2547). แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency. กรุงเทพมหานคร: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- สุบรรณ ลาสา, ไพวุฒิ ลังกา และวิสุทธิ รัตรี. (2560). แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อัจฉรา สังคะวาสี. (2559). การพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารการศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- European Commission. (2022). Foresight and policy innovation: Strategic foresight in policymaking. Publications Office of the European Union.
- European Commission. (2023). Science for Policy Report – Competences for Policymaking. From https://knowledge4policy.ec.europa.eu/projects-activities/competence-frameworks-policymakers-researchers_en. Retrieved Mar 8, 2023.
- Havas, A., Schartinger, D. and Weber, M. (2010). The impact of foresight on innovation policy-making: Recent experiences and future perspectives. *Research and Technology Management*, 53(2), 33-41.
- OECD. (2017). Public Governance Reviews Skills for a High Performing Civil Service. From https://read.oecd-ilibrary.org/governance/skills-for-a-high-performing-civil-service_9789264280724-en#page7 Retrieved Mar 8, 2023.